

Prawo karne cz. 1

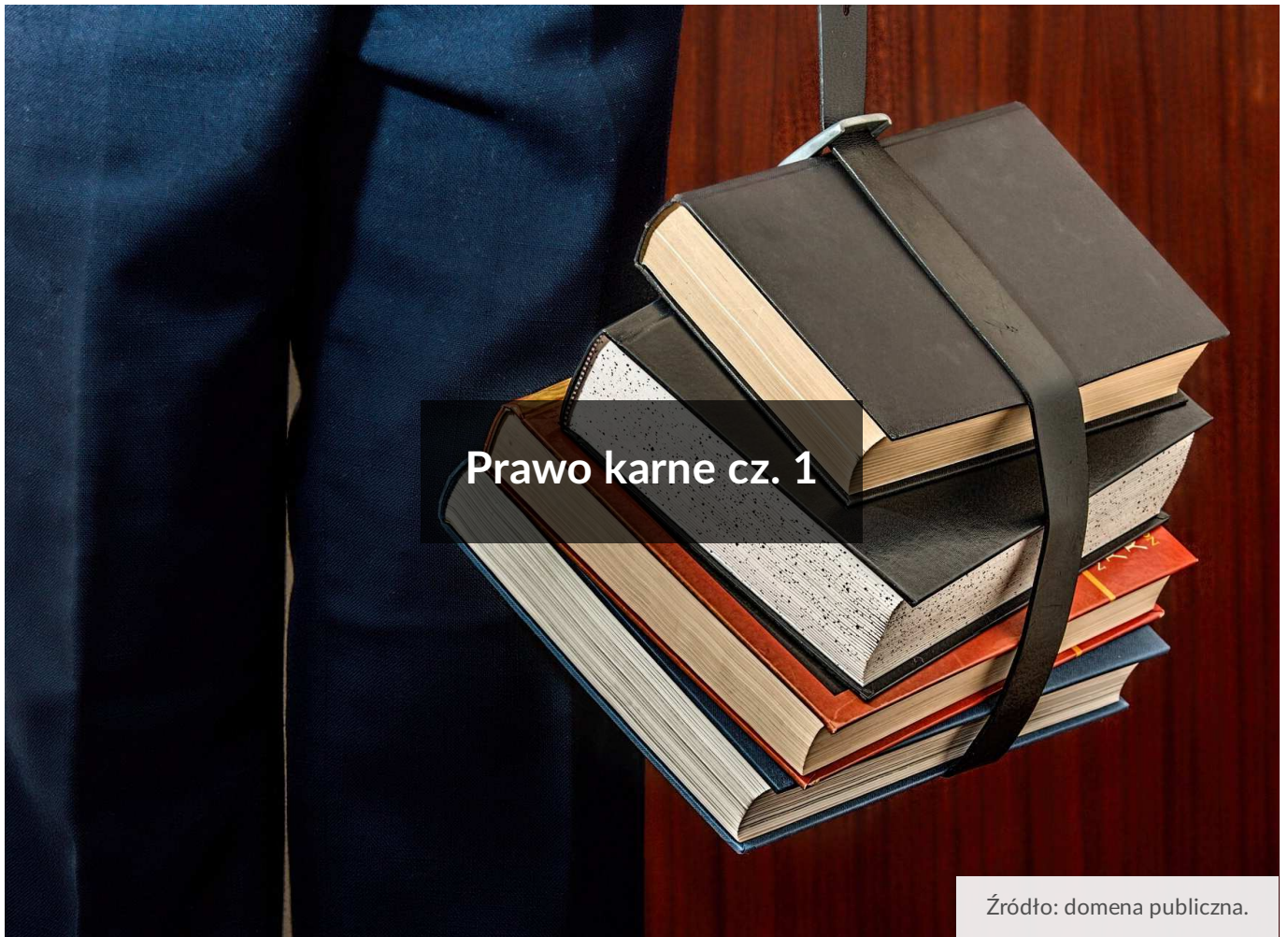
- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Gra interaktywna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Piotr Pytlakowski, *Świat według świadka*, dostępny w internecie: polityka.pl [dostęp 27.04.2020 r.].
- Źródło: *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 9.04.2020 r.].

Materiał jest częścią serii „**Repetitorium**”.

W tym e-materiale powtórzymy wiadomości z jednego z działów wiedzy o społeczeństwie. Powtórzenie opierać się będzie na zestawie ćwiczeń interaktywnych z zakresu prawa karnego oraz pracy z tekstami źródłowymi i multimediami. W dalszej części znajdują się dokładniejsze informacje na temat tego, jak czytać polecenia oraz odpowiadać na pytania. Podpowiadamy, na co warto zwrócić uwagę.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz system działania prawa karnego.
- Przeanalizujesz typy poleceń do ćwiczeń dotyczących prawa karnego.
- Ocenisz swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.

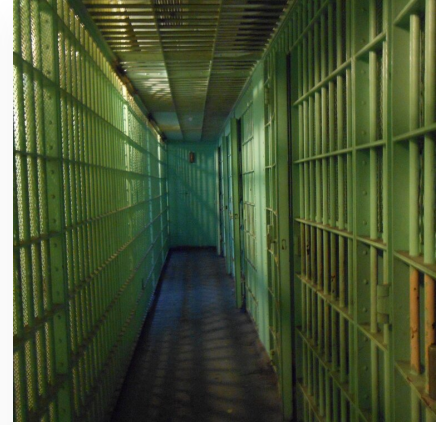
Dla zainteresowanych

Prawo karne cz. 2

**Postępowanie karne:
uczestniczące w nim
organy i strony oraz
przebieg**

**Zasady prawa karnego
i funkcje kary**

**Kary i środki karne
obowiązujące w polskim
prawie**

**Prawo karne i prawo
wykroczeń cz.1**

Przeczytaj

Ćwiczenia

W materiałach powtórkowych skupimy się na części poświęconej pytaniom. Odnoszą się one do różnych materiałów źródłowych – nie tylko tekstów oraz ilustracji, ale również map, tabel czy wykresów itp. Wykonując takie zadanie, musisz przede wszystkim dokładnie zapoznać się z materiałem źródłowym, ale także zwrócić uwagę na samo polecenie. Poniżej wyjaśniamy, jak należy rozumieć polecenia w zadaniach różnego typu:

Pamiętaj, że odpowiedź musi odnosić się do źródła – błędem jest bazowanie wyłącznie na swojej wiedzy i zignorowanie podanego materiału. Chodzi o to, aby umiejętnie połączyć analizę materiału źródłowego z własną wiedzą. Nie bój się korzystać z informacji, jakie posiadasz, i zawsze odwołuj się do podanych źródeł. Pamiętaj również o tym, by uważnie wczytywać się w polecenia – czasem wiedza własna nie jest potrzebna, czasem tekst źródłowy to tylko inspiracja, a innym razem należy z kolei połączyć wiedzę z interpretacją tekstu.

Prawo karne

[Procedura karna](#), obowiązująca przy postępowaniu karnym, jest dość skomplikowana. Głównymi dowodami w sprawach (inaczej niż w procedurze administracyjnej) są osobowe źródła dowodowe, czyli świadkowie. Dowody z zeznań świadków wypełniają materiał dowodowy w sprawach dotyczących tzw. przestępstw kryminalnych, takich jak kradzieże, rozboje, gwałty czy zabójstwa.

Doniosłą rolę odgrywają tu także opinie biegłych, np. lekarzy sądowych, którzy opisują obrażenia lub też ustalają przyczynę zgonu i sposób zadania śmierci.

W śledztwach dotyczących przestępstw kryminalnych niezwykle pomocne są badania daktyloskopijne, czyli analizujące linie papilarne. W przypadku porwań bardzo często wykorzystuje się również ustalenia ekspertów badających głos metodami fonoskopii, gdzie porównuje się nagranie z głosem ewentualnego sprawcy.

Nieco inaczej prowadzone są tzw. sprawy gospodarcze, w których najważniejszą rolę odgrywają dokumenty, a zeznania świadków są zazwyczaj dowodami pomocniczymi. W tych sprawach wykorzystuje się opinie biegłych rewidentów oraz biegłych z zakresu badania dokumentów i pisma ręcznego, którzy między innymi stwierdzają, czy dany dokument mógł zostać sfałszowany.

Formy stadialne przestępstwa

Karane są przestępstwa na wszystkich etapach (stadiach) ich realizacji:

- w stadium przygotowania – tylko wtedy, gdy ustawa tak stanowi, np. przy fałszerstwie dokumentu;
- w stadium usiłowania;
- w stadium dokonania.

Wyłączenie lub ograniczenie odpowiedzialności karnej

Okolicznością wykluczającą [odpowiedzialność karną](#) za czyn, który w innej sytuacji mógłby być przestępstwem, jest **obrona konieczna**. Mamy z nią do czynienia, gdy odpieramy bezprawny i bezpośredni zamach na jakiegokolwiek dobro chronione prawem (życie, bezpieczeństwo ludzi, mienie). Sposób obrony musi być jednak współmierny do niebezpieczeństwa wywołanego przez zamach.

Przesłanką wykluczającą odpowiedzialność jest też działanie w **stanie wyższej konieczności**, czyli sytuacja, w której bronione było dobro chronione prawem (życie, zdrowie, mienie), a dobro poświęcone ma wartość niższą od ratowanego (np. wejście bez pozwolenia do cudzego mieszkania, w którym wybuchł pożar).

Ponadto Kodeks karny za okoliczność wykluczającą odpowiedzialność uznaje eksperyment naukowy (pod warunkiem, że jest on przeprowadzony za zgodą uczestnika, który może odstąpić od niego na każdym etapie, a spodziewana korzyść eksperymentu ma istotne znaczenie poznawcze), błąd co do okoliczności, usprawiedliwioną nieświadomość bezprawności czynu oraz niepoczytalność sprawcy.

- Co zwalnia od odpowiedzialności?
  - niepoczytalność sprawcy
    - choroba psychiczna
    - upośledzenie umysłowe
    - zakłócenia czynności psychicznych, które uniemożliwiają rozpoznanie znaczenia czynu i kierowanie swoim postępowaniem
  - działanie w błędzie
  - działanie w stanie wyższej konieczności
  - działanie w obronie koniecznej
  - eksperyment naukowy
  - usprawiedliwiona nieświadomość bezprawności czynu

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Kary i środki karne

Kodeks karny przewiduje następujące kary dla osób uznanych za winne popełnienia czynów zabronionych:

- kara grzywny;
- kara ograniczenia wolności;
- kara pozbawienia wolności (do 15 lat, 25 lat oraz dożywotnio).

Jednocześnie sąd może zastosować – jako dodatkową dolegliwość wobec sprawcy – środek karny.

Katalog środków karnych obejmuje:

pozbawienie praw publicznych (utrata

praw wyborczych, stanowisk samorządowych, funkcji w wymiarze sprawiedliwości, orderów i odznaczeń, tytułów honorowych);

zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania zawodu, prowadzenia określonej działalności gospodarczej;

zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowywaniem, leczeniem, edukacją lub opieką nad małoletnimi;

obowiązek powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach, miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, opuszczania określonego miejsca pobytu;

zakaz prowadzenia pojazdów;

przepadek (przejście własności określonych przedmiotów służących do popełnienia przestępstwa lub z nim powiązanych na rzecz Skarbu Państwa;

obowiązek naprawienia szkody;

nawiązka (orzekana za umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu na rzecz instytucji społecznej świadczącej usługi w zakresie ochrony zdrowia; maksymalna wysokość nawiązki wynosi 100 tysięcy złotych);

świadczenie pieniężne;

podanie wyroku do wiadomości publicznej.

Wymiar kary

- Od czego zależy wymiar kary?
  - od uznania sądu
  - od granic ustawowych
  - od rozmiaru winy, [br] w stosunku do której [br] musi być proporcjonalny
  - od stopnia społecznej [br] szkodliwości czynu
    - kara ma służyć [br] osiągnięciu celów [br] zapobiegawczych [br] i wychowawczych [br] wobec skazanego
    - kara ma kształtować [br] świadomość prawną [br] społeczeństwa

Kwestie wpływające na wyrok

- Co uwzględnia sąd, wydając wyrok?
  - motywację i sposób zachowania sprawcy
  - wiek osoby, która popełniła przestępstwo
    - rodzaj i stopień naruszenia obowiązków przez sprawcę
  - stopień ujemnych następstw przestępstwa
    - właściwości i warunki osobiste sprawcy
    - tryb życia przed popełnieniem przestępstwa
    - zachowanie po popełnieniu przestępstwa
    - zachowanie się pokrzywdzonego
    - pozytywne wyniki mediacji pomiędzy pokrzywdzonym a sprawcą lub ugodę zawartą między nimi

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Wobec osób nieletnich lub młodocianych (od 17. do 21. roku życia) zasadniczo stosuje się kary w celu wychowawczym. Nie orzeka się kary dożywotniego pozbawienia wolności wobec sprawcy, który w chwili popełniania czynu nie ukończył 18. roku życia.

Karę bezwarunkowego pozbawienia wolności orzeka się tylko wtedy, gdy inna kara lub środek karny nie mogą spełnić swoich celów.

W przypadkach przewidzianych w ustawie sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, również wobec małoletniego. Polega ono na wymierzeniu kary poniżej dolnego zagrożenia albo zastosowaniu kary łagodniejszego rodzaju.

Wymiar kary może zostać zaostrzony w wyniku powrotu do przestępstwa (recydywa), czyli sytuacji, w której sprawca ponownie dopuszcza się czynu podobnego do tego, za który został skazany w ciągu ostatnich pięciu lat i za który odbył karę co najmniej sześciu miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd może też zawiesić wykonanie kary pozbawienia wolności, jeśli nie przekracza ona jednego roku. Zawieszenie wykonania kary następuje na okres próby, który może trwać co do zasady od roku do trzech lat. W tym czasie skazany podlega dozorowi kuratora, musi powstrzymać się od nadużywania alkoholu i przyjmowania narkotyków, musi również przestrzegać porządku prawnego. Jeżeli w okresie próby skazany popełni przestępstwo, sąd może (a w niektórych przypadkach musi) zarządzić wykonanie zawieszony wcześniej kary.

Świadek koronny

Świadek koronny to sprawca przestępstwa, który w zamian za uniknięcie lub złagodzenie odpowiedzialności karnej składa zeznania obciążające znacznie poważniejszych przestępców. Instytucja ta wprowadzona została w Polsce w drodze Ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym. Status taki może otrzymać sprawca niektórych najpoważniejszych przestępstw popełnionych w zorganizowanej grupie lub związku (np. zamach na prezydenta, zabójstwo, szantaż, handel narkotykami, fałszowanie pieniędzy). Statusu takiego nie może jednak otrzymać osoba, która popełniła zabójstwo, a także założyciel grupy przestępczej. Świadkiem koronnym może być podejrzany, który w postępowaniu przygotowawczym złożył wyjaśnienia mogące przyczynić się do ujawnienia przestępstwa i wykrycia pozostałych sprawców oraz zobowiązał się złożyć wyczerpujące wyjaśnienia przed sądem.

Zgodę na przyznanie statusu świadka koronnego wydaje sąd na wniosek prokuratora, zaaprobowany przez prokuratora apelacyjnego i po przesłuchaniu tej osoby. Świadek koronny nie może zeznawać *incognito*. Może jedynie wnosić o wyłączenie jawności rozprawy. Sprawę przeciwko świadkowi koronnemu umarza się w odrębnym postępowaniu. Taki świadek i osoby mu najbliższe mogą zostać objęci szczególną ochroną (zmiana tożsamości i miejsca zamieszkania, wyjazd za granicę, pomoc finansowa).

Słownik

młodociany

w prawie karnym: sprawca, który w chwili popełnienia czynu zabronionego nie miał ukończonych 21 lat oraz w czasie orzekania sądu pierwszej instancji – 24 lat;
w prawie pracy: osoba, która ukończyła 15 lat, ale nie ukończyła jeszcze lat 18

nieletni

osoba, która w chwili popełnienia czynu zabronionego nie miała ukończonych 17 lat, co – poza szczególnymi przypadkami – zwalnia ją z odpowiedzialności karnej

odpowiedzialność karna

powinność poniesienia przez sprawcę konsekwencji określonych w prawie za konkretne przestępstwo lub wykroczenie

postępowanie karne

proces karny, postępowanie sądu związane z rozpoznaniem sprawy o przestępstwo; ustala, czy zaistniał czyn zabroniony o znamionach przestępstwa, a następnie wykrywa jego sprawcę i pociąga go do odpowiedzialności karnej

procedura karna

zespół czynności wskazujący sposoby postępowania z podejrzanym, a na dalszym etapie z oskarżonym, dający wytyczne organom postępowania; określa prawa i obowiązki oraz schematy działań

Gra interaktywna

Podstawowe pojęcia prawa karnego materialnego

Polecenie 1

Rozwiąż quiz, a następnie wykonaj ćwiczenie.

Test

Sprawdź swoją wiedzę o prawie karnym, biorąc udział w grze

Poziom
trudności:

łatwy

Limit czasu:

7 min

Twój ostatni
wynik:

-

Uruchom

Ćwiczenie 1

Przygotuj słownik pojęć pojawiających się w quizie.

Pojęcie:

Wyjaśnienie:

Pojęcie:

Wyjaśnienie:

Pojęcie:

Wyjaśnienie:

Pojęcie:

Wyjaśnienie:

Pojęcie:

Wyjaśnienie:

Pojęcie:

Wyjaśnienie:

Pojęcie:

Wyjaśnienie:

Pojęcie:

Wyjaśnienie:

Pojęcie:

Wyjaśnienie:

Pojęcie:

Wyjaśnienie:

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Uzupełnij tekst właściwymi fragmentami.

dziesięciu, podobnego, pięciu, dwóch, odmiennego, piętnastu

Recydywa to popełnienie przestępstwa ..... do czynu, za który sprawca został skazany w ostatnich ..... latach i za który odbył karę co najmniej sześciu miesięcy pozbawienia wolności.

Ćwiczenie 2

Wskaż okoliczności zwalniające z odpowiedzialności karnej.

- choroba psychiczna
- upośledzenie ruchowe
- niepełnoletność
- działanie w błędzie
- zakłócenia czynności psychicznych
- upośledzenie umysłowe

Ćwiczenie 3

Material źródłowy do ćwiczeń nr 4–5.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny

” Art. 7

§1. Przepęstwo jest zbrodnią albo występkiem.

§ 2. Zbrodnią jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 albo karą surowszą.

§ 3. Występkiem jest czyn zabroniony zagrożony grzywną powyżej 30 stawek dziennych, karą ograniczenia wolności albo karą pozbawienia wolności przekraczającą miesiąc.

(...)

Art. 135

§ 1. Kto dopuszcza się czynnej napaści na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Kto publicznie znieważa Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Źródło: *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 9.04.2020 r.].

Ćwiczenie 4

Uzasadnienie:

Ćwiczenie 5

Wskaż, jak ścigane będą te przestępstwa.

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny

Art. 4

§ 1. Jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy.

Źródło: *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 9.04.2020 r.].

Wyjaśnij, na czym polega wyjątek od zasady „prawo nie działa wstecz” stosowanej w polskim prawie karnym.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny

Art. 13

§ 1. Odpowiada za usiłowanie, kto w zamiarze popełnienia czynu zabronionego swoim zachowaniem bezpośrednio zmierza do jego dokonania, które jednak nie następuje.

§ 2. Usiłowanie zachodzi także wtedy, gdy sprawca nie uświadamia sobie, że dokonanie jest niemożliwe ze względu na brak przedmiotu nadającego się do popełnienia na nim czynu zabronionego lub ze względu na użycie środka nienadającego się do popełnienia czynu zabronionego.

Źródło: *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 9.04.2020 r.].

Wyjaśnij, który paragraf art. 13 Kodeksu karnego odnosi się do tzw. usiłowania nieudolnego.

Ćwiczenie 8

Zapoznaj się z wykresami i wykonaj polecenie.

Ludzie mają różne poglądy na to, jak surowo karać przestępców. Np. 21-letni mężczyzna, wcześniej niekarany, bierze udział w pobiciu i przy użyciu noża powoduje ciężkie uszkodzenie ciała innej osoby. Jaką karę, Pana(i) zdaniem, powinien otrzymać?

Label : Ograniczenie wolności / nieodpłatna praca na cele społeczeństwa

Value : 25,2%

Label : Kara pozbawienia wolności w zawieszeniu

Value : 15,8%

Label : Kara bezwzględnego pozbawienia wolności (więzienia)

Value : 53,9%

Label : Grzywna

Value : 0,1%

Label : Inna kara

Value : 5%

Kantar, badanie przeprowadzone w dniach: 27 lipca – 1 sierpnia 2018 r.

Źródło: Andrzej Siemaszko, Paweł Ostaszewski, Joanna Klimczak, *Badanie poparcia dla zaostrzenia polityki karnej. Wyniki trzech sondaży opinii publicznej*. Kantar, iws.gov.pl [online, dostęp: 27.04.2020].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ludzie mają różne poglądy na to, jak surowo karać przestępców. Np. 21-letni mężczyzna, wcześniej niekarany, bierze udział w pobiciu i przy użyciu noża powoduje ciężkie uszkodzenie ciała innej osoby. Jaką karę, Pana(i) zdaniem, powinien otrzymać?

Label : Ograniczenie wolności / nieodpłatna praca na cele społeczeństwa

Value : 16,4%

Label : Kara pozbawienia wolności w zawieszeniu

Value : 16,8%

Label : Kara bezwzględnego pozbawienia wolności (więzienia)

Value : 64,8%

Label : Grzywna

Value : 0,2%

Label : Inna kara

Value : 1,8%

Ipsos, badanie przeprowadzone w dniach: 9 – 14 sierpnia 2018 r.

Źródło: Andrzej Siemaszko, Paweł Ostaszewski, Joanna Klimczak, *Badanie poparcia dla zaostrzenia polityki karnej. Wyniki trzech sondaży opinii publicznej. IPSOS, iws.gov.pl* [online, dostęp: 27.04.2020].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ludzie mają różne poglądy na to, jak surowo karać przestępców. Np. 21-letni mężczyzna, wcześniej niekarany, bierze udział w pobiciu i przy użyciu noża powoduje ciężkie uszkodzenie ciała innej osoby. Jaką karę, Pana(i) zdaniem, powinien otrzymać?

Label : Ograniczenie wolności / nieodpłatna praca na cele społeczeństwa

Value : 13,1%

Label : Kara pozbawienia wolności w zawieszeniu

Value : 15,4%

Label : Kara bezwzględnego pozbawienia wolności (więzienia)

Value : 69,6%

Label : Grzywna

Value : 0,7%

Label : Inna kara

Value : 1,2%

CBOS, badanie przeprowadzone w dniach: 23 – 28 sierpnia 2018 r.

Źródło: Andrzej Siemaszko, Paweł Ostaszewski, Joanna Klimczak, *Badanie poparcia dla zaostrzenia polityki karnej. Wyniki trzech sondaży opinii publicznej*. CBOS, iws.gov.pl [online, dostęp: 27.04.2020].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

A jaką karę, Pana(i) zdaniem, powinien otrzymać ten sam mężczyzna, gdyby był już uprzednio karany za podobne przestępstwa?

Label : Ograniczenie wolności / nieodpłatna praca na cele społeczeństwa

Value : 10,7%

Label : Kara pozbawienia wolności w zawieszeniu

Value : 11,5%

Label : Kara bezwzględnej pozbawienia wolności (więzienia)

Value : 76,1%

Label : Grzywna

Value : 0,4%

Label : Inna kara

Value : 1,3%

Kantar, badanie przeprowadzone w dniach: 27 lipca – 1 sierpnia 2018 r.

Źródło: Andrzej Siemaszko, Paweł Ostaszewski, Joanna Klimczak, *Badanie poparcia dla zaostrzenia polityki karnej. Wyniki trzech sondaży opinii publicznej*. Kantar, iws.gov.pl [online, dostęp: 27.04.2020].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

A jaką karę, Pana(i) zdaniem, powinien otrzymać ten sam mężczyzna, gdyby był już uprzednio karany za podobne przestępstwa?

Label : Ograniczenie wolności / nieodpłatna praca na cele społeczeństwa

Value : 5,3%

Label : Kara pozbawienia wolności w zawieszeniu

Value : 9,5%

Label : Kara bezwzględnego pozbawienia wolności (więzienia)

Value : 84,2%

Label : Grzywna

Value : 0,4%

Label : Inna kara

Value : 0,6%

Ipsos, badanie przeprowadzone w dniach: 9 – 14 sierpnia 2018 r.

Źródło: Andrzej Siemaszko, Paweł Ostaszewski, Joanna Klimczak, *Badanie poparcia dla zaostrzenia polityki karnej. Wyniki trzech sondaży opinii publicznej. IPSOS, iws.gov.pl* [online, dostęp: 27.04.2020].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

A jaką karę, Pana(i) zdaniem, powinien otrzymać ten sam mężczyzna, gdyby był już uprzednio karany za podobne przestępstwa?

Label : Ograniczenie wolności / nieodpłatna praca na cele społeczeństwa

Value : 2,7%

Label : Kara pozbawienia wolności w zawieszeniu

Value : 2,9%

Label : Kara bezwzględnego pozbawienia wolności (więzienia)

Value : 92,9%

Label : Grzywna

Value : 1,4%

Label : Inna kara

Value : 0,1%

CBOS, badanie przeprowadzone w dniach: 23 – 28 sierpnia 2018 r.

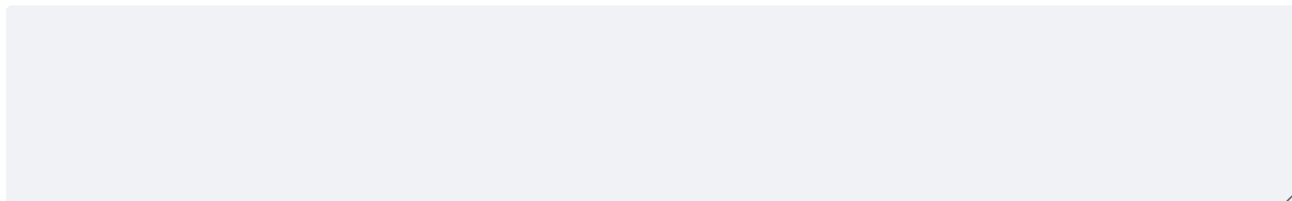
Źródło: Andrzej Siemaszko, Paweł Ostaszewski, Joanna Klimczak, *Badanie poparcia dla*

zaostżenia polityki karnej. Wyniki trzech sondaży opinii publicznej. CBOS, iws.gov.pl

[online, dostęp: 27.04.2020].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-ND 3.0.

Wskaż zależność pomiędzy stosunkiem respondentów do surowości kary wobec przestępcy a liczbą popełnionych przez niego czynów zabronionych. W odpowiedzi odwołaj się do zamieszczonych danych.

Zapoznaj się z tekstami i wykonaj polecenie.

” Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny

Art. 26

§ 1. Nie popełnia przestępstwa, kto działa w celu uchylenia bezpośredniego niebezpieczeństwa grożącego jakimkolwiek dobru chronionemu prawem, jeżeli niebezpieczeństwa nie można inaczej uniknąć, a dobro poświęcone przedstawia wartość niższą od dobra ratowanego.

Źródło: *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 9.04.2020 r.].

Opis sytuacji

Tego dnia było bardzo gorąco – temperatura na zewnątrz sięgała 30 stopni Celsjusza. Jacek wybrał się do centrum handlowego, chcąc spędzić czas w klimatyzowanym miejscu. Idąc przez parking, zauważył, że w zamkniętym, nagrzanym samochodzie pozostawiony jest pies, godzina na bilecie parkingowym za szybą wskazywała, że siedzi w nim już parę godzin. Jacek rozejrzał się w poszukiwaniu właściciela, ale w pobliżu nikogo nie było. Bez wahania stukł szybę znalezionym nieopodal kamieniem, po czym wraz z uratowanym psem czekał na powrót jego właściciela.

Źródło: oprac. własne.

Uzasadnie:

Ćwiczenie 10

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Piotr Pytlakowski

Świat według świadka

Przeciwnicy podnoszą, iż instytucja świadka koronnego wywodzi się z anglosaskiej kultury prawnej i łamie europejskie standardy. Po drugie, w Polsce stosowana jest zasada legalizmu (żaden sprawca nie może uciec od odpowiedzialności za popełnione czyny), a świadek koronny to przejaw prawnego oportunisty (...), co łamie konstytucyjną zasadę, że wszyscy są równi wobec prawa.

Źródło: Piotr Pytlakowski, *Świat według świadka*, dostępny w internecie: polityka.pl [dostęp 27.04.2020 r.].

Wyjaśnij, na czym polega oportunizm prawny.

Dla nauczyciela

Autorka: Dorota Czarny

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Prawo karne cz. 1

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

V. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

1) wyjaśnia, czym różnią się normy prawne od innych typów norm; wymienia podstawowe zasady prawa (prawo nie działa wstecz, domniemanie niewinności, nie ma winy bez prawa, nieznanostwo prawa szkodzi) i wyjaśnia konsekwencje ich łamania.

Zakres rozszerzony

XI. System prawa w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

20) stosuje w analizie przypadku podstawowe instytucje prawa karnego w Rzeczypospolitej Polskiej (odpowiedzialnořć za wykroczenie i karna, wykroczenie a przestępstwo, występęk a zbrodnia; wina i kara; zasada domniemania niewinności; prawo do obrony; wyłączenie odpowiedzialności karnej);

21) przedstawia kary i środki karne unormowane w Kodeksie wykroczeń i Kodeksie karnym w Rzeczypospolitej Polskiej.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;

Cele operacyjne:

Uczeń:

- charakteryzuje system działania prawa karnego;
- analizuje typy poleceń do ćwiczeń dotyczących prawa karnego;
- ocenia swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- lekcja odwrócona.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;
- prezentacja;
- analiza tekstu źródłowego;
- mapa mentalna;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- flipcharty i markery.

Przebieg zajęć:

Przed lekcją

Chętne lub wybrane osoby przygotowują prezentacje multimedialne do wybranych zagadnień lekcji (prawo karne i formy stadialne przestępstwa, wyłączenie lub ograniczenie odpowiedzialności karnej, świadek koronny).

Faza wstępna

1. Przed lekcją uczniowie mają za zadanie przypomnieć sobie wiadomości dotyczące prawa karnego z e-materiału, by aktywnie uczestniczyć w lekcji podsumowującej.
2. Nauczyciel przedstawia temat i cele lekcji.

3. Uczniowie odpowiadają na pytanie o to, czym według nich jest prawo karne. Odpowiedzi uczniów są korygowane i zapisywane na tablicy.

4. Uczniowie przedstawiają najważniejsze i najistotniejsze informacje dotyczące prawa karnego.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie, którzy przygotowali prezentacje, przedstawiają je klasie. Pozostałe osoby notują najważniejsze informacje w formie mapy mentalnej na przygotowanych arkuszach. Na wystąpienie zostaje wyznaczony czas. Podczas prezentacji uczniowie sporządzają notatki, mogą zadawać pytania i weryfikować przedstawione informacje.

2. Po zapoznaniu się ze wszystkimi prezentacjami wybrani uczniowie przedstawiają i omawiają swoje mapy, a pozostali w razie potrzeby uzupełniają je swoimi pomysłami.

3. Nauczyciel poleca wykonanie wskazanych ćwiczeń w e-materiale, następnie wspólnie omawiane są odpowiedzi uczniów.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel poleca, aby jako podsumowanie tematu uczniowie wykonali grę interaktywną i związane z nią ćwiczenie.

2. Osoby, które przygotowały prezentacje, zostają ocenione.

Praca domowa:

Utrwal powtarzany materiał do sprawdzianu.

Wykonaj samodzielnie pozostałe ćwiczenia w sekcji „Sprawdź się”.

Materiały pomocnicze:

Piotr Pytlakowski, *Świat według świadka*, polityka.pl.

Andrzej Siemaszko, Paweł Ostaszewski, Joanna Klimczak, Kantar, *Badanie poparcia dla zaostrzenia polityki karnej. Wyniki trzech sondaży opinii publicznej*, iws.gov.pl.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, prawo.sejm.gov.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Wiadomości zawarte w grze interaktywnej mogą być wykorzystane przez uczniów do powtórzenia wiedzy przed sprawdzianem.